

GROBY NISZOWE Z KSIĄŻNIC WIELKICH

Książnice Wielkie st. 1, gm. Koszyce, woj. małopolskie

100 lat temu, jesienią 1921 roku Józef Żurowski, krakowski archeolog z Muzeum Archeologicznego Polskiej Akademii Umiejętności, przybył z wizytacją konserwatorską do Książnic Wielkich. W miejscu położonym za cmentarzem parafialnym, wskazanym mu przez ówczesnego proboszcza - ks. Józefa Latera, odkrył ślady neolitycznego cmentarzyska, częściowo zniszczonego przez rowy strzeleckie z I wojny światowej. Podjęte wykopaliska (1922-1924) przyniosły odkrycie 14 pochówków sprzed 4,5 tys. lat, należących do ludności kultury ceramiki sznurowej.

W 2017 r. Muzeum Archeologiczne w Krakowie wznowiło badania w Książnicach Wielkich. Dzięki funduszom Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie i we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim przeprowadzono prospekcję geomagnetyczną i rozpoczęto badania wykopaliskowe. Obok ratowniczego charakteru tych prac, jednym z celów było zlokalizowanie dawnych wykopów badawczych J. Żurowskiego oraz kontynuowanie wykopalisk w niezbadanej dotąd części cmentarzyska. W 2019 r. natrafiono na zasypane zagłębienia po pięciu grobach wyeksplorowanych w latach 20. XX wieku, a w ich bezpośrednim sąsiedztwie odkryto cztery „nowe” groby o konstrukcji niszowej. Ludność kultury ceramiki sznurowej swoich zmarłych chowała według ściśle określonych reguł i w wyznaczonych miejscach, na eksponowanych wzniesieniach, dobrze widocznych w krajobrazie. Około 4,5 tys. lat temu takim właśnie miejscem grzebalnym stało się wzniesienie przy współczesnym cmentarzu książnickim, które funkcję pogrzebową pełni po dzień dzisiejszy.

The archaeological site in Książnice Wielkie is one of the most famous Neolithic sites in Małopolska. Already in the years 1922-1924 Józef Żurowski carried out large excavations here, discovering the settlement of the Funnel Beaker Culture (3900-3300 BC) and the Corded Ware Culture burial site (2500-2400 BC). In 2017, the Archaeological Museum in Krakow resumed research in the hitherto unexplored part of the site.

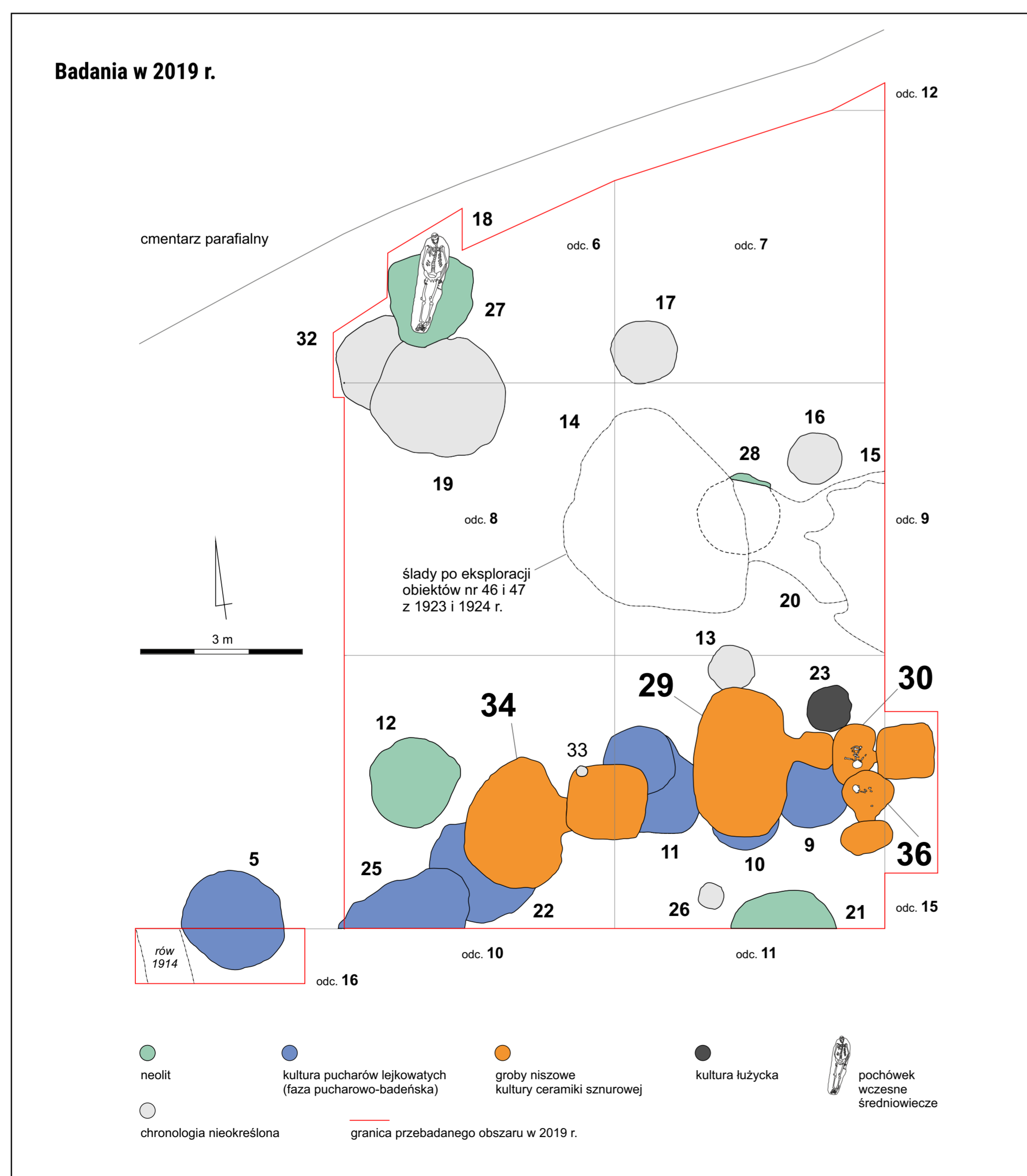
Szkielet ludzki z grobu kultury ceramiki sznurowej nr 46/7, odkryty w 1924 r. przez J. Żurowskiego

Szkielety z grobów kultury ceramiki sznurowej nr 46/7 i 46/8, odkryte w 1924 r. przez J. Żurowskiego.

Widok na stanowisko i cmentarz parafialny w Książnicach Wielkich.

Plan wykopalisk z rozmieszczeniem obiektów osadowych i grobowych

Wykopaliska w 2019 r. Zarysy obiektów grobowych poniżej warstwy ziemi ornej

Cmentarzysko na cmentarzu. Eksploracja grobów niszowych sprzed 4,5 tys. lat

Dokumentacja wypetniska niszy grobowej (ob. 34)